

Seat No. _____

No. Of Printed Pages: 4

[38]

SARDAR PATEL UNIVERSITY

B. A. Examination, 5TH Semester

Date: 01/07/2021

Session: Morning/Evening Time: 10:00 AM to 12:00 PM

Subject/Course Code: U A 0 5 C S A N 2 6

Subject/Course Title:

(VYAKARAN-ARTHAVABODH)

TOTAL MARKS: 70

પ્રશ્ન-૧. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(૧) માગ્યા પ્રમાણે રૂપ આપો:

(૨૦ ગુણ)

- પ્રથમા વિભક્તિ એકવચનના રૂપો આપો: રામ, નદી, વન, જગત, અસ્મદ્
- તૃતીયા વિભક્તિ એકવચન ના રૂપો આપો:
યુસ્મદ્, પિતા, ભાનુ, વધૂ, કિમ્ (પુ. લિંગ)
- પંચમી વિભક્તિ એકવચન ના રૂપો આપો:
યદ્ (સ્ત્રી લિંગ), કવિ, માલા, દણ્ડિન, કર્તૃ
- સપ્તમી વિભક્તિ એકવચન ના રૂપો આપો:
તદ્ (નપુ. લિંગ), સર્વ (સ્ત્રી લિંગ), મધુ, ધેનુ, રાજન્

(૨) માગ્યા પ્રમાણે રૂપ આપો:

(૨૦ ગુણ)

- વર્તમાન કાળ તૃતીય પુરુષ બહુવચન ના રૂપો આપો: વદ, ગમ, કુપ, કથ, લિખ્
- હિસ્તન ભૂતકાળ તૃતીય પુરુષ એકવચન ના રૂપો આપો: દશ, ની, પચ, ચુર, ઇષ્
- ભવિષ્યકાળ પ્રથમ પુરુષ એકવચન ના રૂપો આપો: કૃ, ચિન્ત, હન, દા, નૃત્
- આજ્ઞાર્થ દ્વિતીય પુરુષ એકવચન ના રૂપો આપો: જિ, પૂજ, પૃચ્છ, બ્રૂ, નશ્

(૩) ટૂંકનોંધ લખો:

(૨૦ ગુણ)

(i) કૃદન્તનો અર્થ આપી તેના પ્રકારો આપો

(ii) વ્યાકરણનું મહત્ત્વ

(૪) (અ) ફકરો વાંચીને તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો (૧૨ ગુણ)

[1]

[P.T.O.]

जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसीति आभाणकः सुप्रसिद्धः। जन्मभूमिः स्वर्गादपि प्रिया भवत्येवास्थानान्तरं नीतः वनस्पतिरपि प्रायो म्लायते। स्वस्थानादन्यत्र नीतः पशुरपि बाष्पकुलो भवति। मनुष्याणां तु का कथा ?

यस्मिन् देशे जन्म प्राप्तं स जन्मदेशः तथा अस्य भूश्च जन्मभूमिः। माता नवमासपर्यन्तं स्वापत्यं स्वरक्तदानेन पोषयित्वा तदनन्तरं प्रसूय स्तन्यपानादिभिः पोषयति । अतः सा देवता एव। तथैव जन्मभूमिः स्वात्मनः पञ्चभूततत्त्वानि दत्त्वा जीवितम् आजीवम् आहारपानीयादिभिः पोषयति। न केवलम् अपत्यम् अपि तु तस्य जन्मदातृन् पितृन् अपि आप्राचीनकालात् जन्मभूः पोषितवती। अस्मादेव कारणात् भारतदेशे बहवः स्वातन्त्र्ययोधाः स्वजन्मदात्र्याः मातुः आज्या एव मातृभूमेः स्वातन्त्र्यार्थं देहत्यागमपि कृतवन्तः। जन्मभूमिप्रीतिः तस्यां जातेषु सर्वेषु आत्मीयतां प्रेरयति। एषा आत्मीयता स्वार्थकपरतां निवारयति। जनः सर्वेषामपि सुखार्थं प्रयतते। एवम् सर्वे जनाः सुखिनो भवन्ति।

प्रश्नाः

- (१) जननी जन्मभूमिश्च कस्मात् गरीयसी ?
- (२) स्वस्थानात् अन्यत्र नीतः कः अपि बाष्पाकुलो भवति
- (३) स्थानान्तरं नीतः कः अपि प्रायो म्लायते ?
- (४) माता केन दानेन स्वापत्यं पोषयति ?
- (५) जन्मभूमिः कानि दत्त्वा काभिः जनान् पोषयति?
- (६) जन्मभूमिप्रीतिः केषु आत्मीयतां प्रेरयति ?।

(५) रूप ओणभावीः तव, पितरि

(०४ गुणः)

(५) रूप ओणभावीः अस्मि, अपश्यत्

(०४ गुणः)

प्रश्न-२. नीयेनामांथी कोष्ठपक्षे वे ना उत्तर आपो.

(१) (अ) माग्या प्रभाषे रूप आपो

(११ गुणः)

(i) કર્તરિ વર્તમાન કૃદન્ત- ભમ,ખાદ્

(ii) હેત્વર્થ કૃદન્ત- ભક્ષ,હન,કૃ

(iii) સંબંધક ભૂતકૃદન્ત- દા,ની,નમ્

(iv) વિધ્યર્થ કૃદન્ત - પઠ,લભ,કુપ્

(બ) રૂપ ઓળખાવો વન્દનીય, જ્ઞાતુમ્

(૦૪ ગુણ)

(૨) (અ) સંધિ છોડો- વિદ્યાલય,રાજર્ષિ,મહેશ,નાયક,ગંગોદક,શિવચ્છાયા,ઇત્યપિ (૦૭ ગુણ)

(બ)સંધિ કરો-પો+અક, સઃ+અહમ્, યદિ+અપિ, ને+અયન, રવિ+ઇન્દ્ર,
કઃ+ચિત્, તદ્+કાલ, તદ્+મય (૦૮ ગુણ)

(૩) ટૂંકનોંધ લખો:

(૧૫ ગુણ)

(i) વ્યાકરણાધ્યયનનાં પ્રયોજનો લખો

(ii) સન્ધિના પ્રકારો આપો

(૪) (અ) ફકરો વાંચીને તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો (૦૮ ગુણ)

માધવઃ,કેશવઃ,ગોવિન્દઃ ઇતિ ત્રય સ્નેહિતાઃ આસન્ । તે માણવકાઃ । એકદા
વિરામકાલે તે યાત્રા કૃતવન્તઃ । માર્ગસ્ય મધ્યે એકં વનમ્ આસીત્ । વને અનેકાઃ
વૃક્ષાઃ આસન્ । વૃક્ષેષુ ફલાનિ આસન્ । તત્ર એકઃ તડાગઃ અપિ આસીત્ । માણવકાઃ
ફલાનિ ખાદિત્વા,જલં પીત્વા સુપ્તાઃ । એવં એકા ઘણ્ટા ગતા । તદન્તરમ્ એકઃ ભલ્લૂકઃ
તત્ર આગતઃ । ભલ્લૂકસ્ય શબ્દં દૂરાત્ એવ માણવકા શ્રૂતવન્તઃ । તે ભીતાઃ અભવન્ ।

માધવઃ કૃશઃ । કેશવઃ અપિ તથા એવ । તસ્માત્ કારણાત્ માધવઃ કેશવેન સહ વૃક્ષમ્
આરુઢવાન્ । પરંતુ ગોવિન્દઃ સ્થૂલઃ । અતઃ સઃ સ્વરક્ષણાર્થમ્ વૃક્ષસ્ય આરોહણં કર્તુમ્
અશક્તઃ । તથા અપિ સઃ બુદ્ધિમાન્ । સઃ ભૂમૌ પતિતવાન્ । શ્વાસોચ્છવાસન્ અપિ ન
કૃતવાન્ । સઃ મૃતઃ ઇવ વ્યવહતવાન્ । ભલ્લૂકઃ ગોવિન્દસ્ય મુખસ્ય સમીપમ્ આગતઃ
ગોવિન્દસ્ય મુખાત્ શ્વાસઃ ન આગતઃ । તસ્માત્ 'એષઃ મૃતઃ' ઇતિ ભલ્લૂકઃ
ચિન્તિતવાન્ । ભલ્લૂકાઃ પ્રાયેણ મૃતશરીરાણિ ન સ્પૃશન્તિ । તસ્માત્ સઃ ભલ્લૂકઃ
અન્યત્ર ગતઃ । ભલ્લૂકસ્ય ગમનાન્તરં માધવઃ કેશવેન સહ વૃક્ષાત્ અવરુહ્ય ગોવિન્દં
પૂષ્ટવાન્ "હે ગોવિન્દ । ભલ્લૂકઃ ભવતઃ મુખસ્ય સમીપમ્ આગતઃ સઃ કિમપિ

उक्तवान् इति चिन्तयामि सः किम् उक्तवान् ? वदतु।" चतुरः गोविन्दः उक्तवान् -
"यः स्नेहितः आपत्काले भवन्तं त्यक्त्वा अन्यत्र गच्छति, तस्मिन् विश्वासं मा करोतु
इति भल्लूकः उक्तवान् । गोविन्दस्य वचनं श्रुत्वा माधवः लज्जितः अभवत्। केशवः
च तथैव अभवत्।

प्रश्नाः -

- (१) के स्नेहिताः आसन् ?
- (२) माणवका किं किं कृत्वा सुप्ताः ?
- (३) माणवकाः कस्य शब्दं श्रुतवन्तः ?
- (४) माधवः केन सह कुत्र आरुढवान् ?
- (५) टूंकनोध लभ्योः

(०७ गुणः)

व्याकरणो अर्थ आपी तेनो परिचय आपो

—X—